

VIOREL MIHAI CIOBANU
TRAIAN CORNEL BRICIU
CLAUDIU CONSTANTIN DINU

DREPT PROCESUAL CIVIL

Ediție revăzută și adăugită
de Traian C. Briciu și Claudiu C. Dinu

Curs de bază pentru licență,
seminare și examene

VIOREL MIHAI CIOBANU

TRAIAN CORNEL BRICIU

CLAUDIU CONSTANTIN DINU

DREPT PROCESUAL CIVIL

Ediție revăzută și adăugită
de Traian C. Briciu și Claudiu C. Dinu

Curs de bază pentru licență,
seminare și examene

Universul Juridic

București

– 2023 –

CUPRINS

Cuvânt-înainte la ediția I	5
Cuvânt-înainte la ediția a III-a	7
Bibliografie generală selectivă.....	9
Abrevieri.....	12
Capitolul I. Considerații generale privind procesul civil și dreptul procesual civil.....	33
<i>Secțiunea 1. Procesul civil – mijloc de înfăptuire a justiției.....</i>	<i>33</i>
1.1. Forma, materia și metoda procesului.....	33
1.1.1. Forma procesului	33
1.1.2. Materia procesului	36
1.1.3. Metoda procesului.....	37
1.2. Definirea procesului civil. Fazele și etapele pe care le parcurge.....	43
1.3. Exigențele stabilite de CEDO pentru desfășurarea unui proces civil echitabil	45
<i>Secțiunea a 2-a. Dreptul procesual civil – ramură distinctă a sistemului de drept.....</i>	<i>64</i>
2.1. Definirea dreptului procesual civil și caracterele sale. Felul normelor	64
2.2. Izvoarele dreptului procesual civil.....	70
2.3. Aplicarea normelor de procedură civilă în timp, în spațiu și asupra persoanelor.....	79
Întrebări	84
Grile și spețe	85
Capitolul II. Principii fundamentale ale procesului civil	89
<i>Secțiunea 1. Noțiune și reglementare</i>	<i>89</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Instanțele judecătorești sunt stabilite prin lege.....</i>	<i>90</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Accesul liber la justiție. Principiul dublului grad de jurisdicție</i>	<i>91</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă și imparțială.....</i>	<i>93</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Principiul legalității</i>	<i>102</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Îndatoriri privind primirea și soluționarea cererilor</i>	<i>104</i>
<i>Secțiunea a 7-a. Principiul contradictorialității</i>	<i>107</i>
<i>Secțiunea a 8-a. Principiul dreptului la apărare.....</i>	<i>108</i>
<i>Secțiunea a 9-a. Rolul judecătorului în aflarea adevărului</i>	<i>110</i>

<i>Secțiunea a 10-a. Principiul disponibilității</i>	113
<i>Secțiunea a 11-a. Principiul egalității</i>	116
<i>Secțiunea a 12-a. Principiul publicității</i>	117
<i>Secțiunea a 13-a. Principiul oralității</i>	118
<i>Secțiunea a 14-a. Obligațiile părților și terților în desfășurarea procesului</i>	119
<i>Secțiunea a 15-a. Principiul repartizării aleatorii și al continuității</i>	120
<i>Secțiunea a 16-a. Principiul nemijlocirii</i>	123
<i>Secțiunea a 17-a. Medierea și încercarea de împăcare a părților</i>	124
<i>Secțiunea a 18-a. Limba desfășurării procesului</i>	125
<i>Secțiunea a 19-a. Respectul cuvenit justiției</i>	127
Întrebări	129
Grile și spețe	130
Capitolul III. Acțiunea civilă	137
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	137
1.1. Definierea acțiunii civile	137
1.2. Dreptul la acțiune	138
1.3. Elementele acțiunii civile	139
1.4. Caracterile acțiunii civile	142
<i>Secțiunea a 2-a. Condiții de exercitare ale acțiunii civile</i>	143
2.1. Afirmarea unui drept	144
2.2. Interesul	146
2.3. Capacitatea procesuală	147
2.4. Calitatea procesuală	153
<i>Secțiunea a 3-a. Clasificarea acțiunilor civile</i>	161
3.1. Considerații preliminare	161
3.2. Acțiuni în realizare, în constatare și în constituire	161
3.3. Acțiuni personale, reale și mixte	164
3.4. Acțiuni principale, adiționale, accesorii și incidentale	166
Întrebări	167
Grile și spețe	168
Capitolul IV. Participanții la procesul civil	177
<i>Secțiunea 1. Considerații preliminare</i>	177
<i>Secțiunea a 2-a. Instanța judecătorească</i>	177
2.1. Noțiunea de „instanță”. Sintează privind organizarea judiciară și judecătoria	177

CUPRINS

2.2. Rolul și poziția instanței în proces	180
2.3. Compunerea instanței	182
2.4. Constituirea instanței	183
2.5. Incompatibilitatea	185
2.6. Alte incidente referitoare la alcătuirea instanței	198
<i>Secțiunea a 3-a. Părțile</i>	198
3.1. Precizări preliminare. Poziția procesuală a părților	198
3.2. Coparticiparea procesuală	199
3.3. Drepturile și îndatoririle procesuale ale părților. Exercițarea abuzivă a drepturilor	201
3.4. Participarea terților în procesul civil	203
3.4.1. Intervenția voluntară	203
3.4.2. Intervenția forțată	212
3.4.2.1. Chemarea în judecată a altei persoane	212
3.4.2.2. Chemarea în garanție	215
3.4.2.3. Arătarea titularului dreptului	221
3.4.2.4. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	222
3.5. Reprezentarea părților în judecată	228
3.5.1. Reguli din noul Cod	228
3.6. Asistența judiciară în procesul civil	234
<i>Secțiunea a 4-a. Participarea procurorului în procesul civil</i>	238
4.1. Sinteză privind organizarea Ministerului Public	238
4.2. Poziția procurorului în proces	239
4.3. Modalitățile de participare	242
Întrebări	243
Grile și spețe	245
Capitolul V. Competența	261
<i>Secțiunea 1. Noțiune și clasificare</i>	261
<i>Secțiunea a 2-a. Competența internă</i>	263
2.1. Competența materială	263
2.1.1. Noțiune și factori de determinare	264
2.1.2. Competența materială a judecătoriei	265
2.1.3. Competența materială a tribunalului	276
2.1.4. Competența materială a curții de apel	278
2.1.5. Competența materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție	279
2.1.6. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii	281

2.1.7. Repartizarea pe secții sau complete specializate („competența specializată”)	287
2.2. Competența teritorială	289
2.2.1. Noțiune și factori de determinare	289
2.2.2. Competența teritorială de drept comun.....	291
2.2.3. Competența teritorială alternativă (facultativă)	294
2.2.4. Competența teritorială exclusivă (excepțională).....	298
2.3. Reguli speciale privind stabilirea competenței.....	302
2.3.1. Competența în cazul cererilor accesorii, adiționale și incidentale.....	302
2.3.2. Competența în cazul apărărilor și incidentelor procedurale	303
2.3.3. Competența facultativă.....	304
2.4. Incidente procedurale privitoare la competența instanței.....	306
2.4.1. Excepția de necompetență.....	306
2.4.2. Conflictele de competență.....	310
2.4.3. Litispendența	312
2.4.4. Conexitatea	314
2.4.5. Delegarea instanței.....	316
2.4.6. Strămutarea procesului.....	316
2.5. Prorogarea de competență.....	318
2.5.1. Noțiune și feluri.....	318
2.5.2. Prorogarea legală. Enumerare	319
2.5.3. Prorogarea judecătorească. Enumerare.....	321
2.5.4. Prorogarea convențională (voluntară). Cazuri și condiții	321
<i>Secțiunea a 3-a. Competența internațională.....</i>	<i>323</i>
3.1. Reguli aplicabile în absența unui tratat	323
3.2. Existența unui tratat internațional.....	328
Întrebări	328
Grile și spețe	329
Capitolul VI. Actele de procedură și termenele procedurale	344
<i>Secțiunea 1. Actele de procedură</i>	<i>344</i>
1.1. Noțiune și clasificare	344
1.2. Condițiile pentru îndeplinirea actelor de procedură.....	346
1.3. Dispoziții generale și comune privind forma cererilor	347
1.3.1. Cerințe intrinseci și extrinseci	347
1.3.2. Numărul de exemplare	350
1.3.3. Cererea greșit denumită	350

CUPRINS

<i>Secțiunea a 2-a. Termenele procedurale</i>	351
2.1. Definirea și stabilirea termenelor.....	351
2.2. Clasificarea termenelor	352
2.3. Calculul termenelor	353
2.4. Durata termenelor	355
<i>Secțiunea a 3-a. Sancțiuni pentru nerespectarea cerințelor referitoare la actele de procedură și la termenele procedurale</i>	357
3.1. Nulitatea actelor de procedură.....	358
3.2. Decăderea și repunerea în termen	363
3.3. Amenzi judiciare și despăgubiri.....	367
Întrebări	369
Grile și spețe	370
Capitolul VII. Judecata în primă instanță	378
<i>Secțiunea 1. Etapa scrisă</i>	378
1.1. Dreptul de a sesiza instanța	378
1.2. Proceduri prelabile sesizării instanței.....	379
1.3. Cererea de chemare în judecată	382
1.3.1. Cuprinsul cererii de chemare în judecată	382
1.3.2. Timbrarea cererii de chemare în judecată.....	385
1.3.3. Înregistrarea cererii și constituirea dosarului. Registre ale instanței....	387
1.3.4. Efectele cererii de chemare în judecată.....	388
1.3.5. Verificarea și regularizarea cererii. Reprezentarea judiciară în caz de coparticipare procesuală.....	390
1.3.6. Fixarea primului termen de judecată.....	394
1.3.7. Măsuri pentru pregătirea judecății.....	394
1.3.8. Modificarea cererii de chemare în judecată	395
1.4. Întâmpinarea	397
1.5. Cererea reconvențională	398
1.6. Măsurile asigurătorii și provizorii	401
1.6.1. Sechestrul asigurător	401
1.6.2. Poprirea asigurătorie.....	404
1.6.3. Sechestrul judiciar	405
1.6.4. Măsuri provizorii în materia dreptului de proprietate intelectuală.....	407
1.7. Citarea și comunicarea actelor de procedură	409
1.7.1. Reguli generale. Termenul în cunoștință. Preschimbarea termenului	409

1.7.2. Cuprinsul citației.....	410
1.7.3. Organe competente pentru comunicare și modalitățile de comunicare	411
1.7.4. Locul citării. Obligația alegerii locului citării. Schimbarea locului citării	413
1.7.5. Termenul pentru înmânarea citației. Invocarea și înlăturarea neregularităților	417
1.7.6. Înmânarea citațiilor și a altor acte de procedură.....	417
1.7.7. Procedura de comunicare. Dovada comunicării.....	418
1.7.8. Citarea prin publicitate. Afișarea	422
1.7.9. Reguli pentru comunicare în alte țări.....	424
<i>Secțiunea a 2-a. Etapa cercetării și a dezbaterilor</i>	<i>425</i>
2.1. Ședința de judecată	425
2.1.1. Activitatea premergătoare ședinței	425
2.1.2. Conducerea și poliția ședinței.....	426
2.1.3. Principalele momente în desfășurarea ședinței	427
2.1.4. Primul termen la care părțile sunt legal citate	430
2.1.5. Activitatea ulterioară ședinței. Încheierile de ședință.....	432
2.2. Cercetarea procesului	434
2.3. Excepțiile procesuale	437
2.3.1. Apărări și excepții. Definierea excepțiilor procesuale	437
2.3.2. Clasificarea excepțiilor procesuale	439
2.3.3. Reguli privind soluționarea excepțiilor	442
2.3.4. Caracteristicile excepțiilor procesuale	443
2.4. Probele în procesul civil	445
2.4.1. Considerații generale privind probele	445
2.4.1.1. Noțiune și clasificare	445
2.4.1.2. Sediul materiei.....	446
2.4.1.3. Enumerare. Convenții asupra probelor	447
2.4.1.4. Sarcina probei, obiectul probei și subiectul probei	448
2.4.1.5. Reguli comune privind admisibilitatea, administrarea și aprecierea probelor	450
2.4.1.6. Asigurarea probelor.....	456
2.4.2. Proba prin înscrisuri	458
2.4.2.1. Noțiune și clasificare	458
2.4.2.2. Înscrisurile autentice	459

CUPRINS

2.4.2.3. Înscrisurile sub semnătură privată	461
2.4.2.4. Înscrisurile pe suport informatic	463
2.4.2.5. Înscrisurile în formă electronică.....	464
2.4.2.6. Registrele profesioniștilor	465
2.4.2.7. Regimul altor înscrisuri	466
2.4.2.8. Administrarea probei cu înscrisuri	467
2.4.2.9. Verificarea înscrisurilor	469
2.4.3. Proba cu martori	473
2.4.3.1. Admisibilitatea probei cu martori	473
2.4.3.2. Cine poate fi martor în procesul civil?	476
2.4.3.3. Administrarea probei cu martori	477
2.4.3.4. Aprecierea probei cu martori.....	480
2.4.4. Prezumțiile	481
2.4.4.1. Noțiune și clasificare	481
2.4.4.2. Prezumțiile legale.....	482
2.4.4.3. Prezumțiile judiciare	484
2.4.5. Expertiza	485
2.4.5.1. Noțiune. Propunerea, admisibilitatea și încuviințarea expertizei	485
2.4.5.2. Numirea expertului	487
2.4.5.3. Administrarea expertizei	488
2.4.5.4. Raportul de expertiză și forța lui probantă.....	489
2.4.6. Mijloacele materiale de probă.....	491
2.4.7. Cercetarea la fața locului	493
2.4.8. Mărturisirea	494
2.4.8.1. Noțiune. Felurile mărturisirii. Admisibilitate	494
2.4.8.2. Interogatoriul	495
2.4.9. Administrarea probelor de către avocați/consilieri juridici.....	497
2.5. Dezbateră în fond a procesului.....	501
2.6. Alte incidente procedurale ce pot apărea în cursul judecării	501
2.6.1. Suspendarea procesului	501
2.6.1.1. Noțiune și feluri	501
2.6.1.2. Suspendarea voluntară.....	502
2.6.1.3. Suspendarea de drept	504
2.6.1.3.1. Cazuri prevăzute de art. 412	504
2.6.1.3.2. Alte cazuri de suspendare de drept.....	507

2.6.1.4. Suspendarea facultativă.....	508
2.6.1.4.1. Cazuri prevăzute de art. 413	508
2.6.1.4.2. Alte cazuri de suspendare facultativă	509
2.6.1.5. Procedura și efectele suspendării.....	511
2.6.2. Perimarea cererii	513
2.6.2.1. Noțiune și natură juridică.....	513
2.6.2.2. Domeniul de aplicare	514
2.6.2.3. Termenul de perimare	515
2.6.2.4. Constatarea perimării	517
2.6.2.5. Efectele perimării.....	518
2.6.3. Actele procesuale de dispoziție ale părților.....	519
2.6.3.1. Justificare și enumerare.....	519
2.6.3.2. Renunțarea.....	520
2.6.3.2.1. Renunțarea la judecată	520
2.6.3.2.2. Renunțarea la dreptul subiectiv pretins	522
2.6.3.3. Achiesarea.....	523
2.6.3.3.1. Achiesarea pârâtului la pretențiile reclamantului.....	523
2.6.3.3.2. Achiesarea la hotărârea pronunțată.....	524
2.6.3.4. Tranzacția	525
<i>Secțiunea 3. Etapa deliberării și pronunțării hotărârii</i>	<i>528</i>
3.1. Deliberarea și pronunțarea	528
3.2. Hotărârea judecătorească.....	531
3.2.1. Noțiune.....	531
3.2.2. Clasificarea hotărârilor	531
3.2.3. Redactarea, semnarea și comunicarea hotărârilor	534
3.2.4. Termenul de grație	538
3.2.5. Cheltuielile de judecată.....	539
3.2.6. Efectele hotărârii judecătorești.....	544
3.2.7. Executarea provizorie a hotărârii de primă instanță	550
3.2.8. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii	552
3.2.8.1. Îndreptarea	552
3.2.8.2. Lămurirea	553
3.2.8.3. Completarea	555
3.2.8.4. Aspecte comune.....	555
Întrebări	556
Grile și spețe	558

Capitolul VIII. Căile de atac	592
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	592
1.1. Importanța și rolul căilor de atac.....	592
1.2. Clasificarea căilor de atac.....	593
1.3. Reguli generale și comune privind căile de atac	595
<i>Secțiunea a 2-a. Apelul</i>	601
2.1. Caracterizare. Sediul materiei	601
2.2. Obiectul apelului.....	601
2.3. Felurile apelului.....	602
2.4. Subiectele apelului	606
2.5. Sesizarea instanței de apel.....	608
2.5.1. Instanța competentă.....	608
2.5.2. Termenul de apel.....	609
2.5.3. Cererea de apel.....	611
2.5.3.1. Cuprinsul cererii de apel. Timbrarea apelului	611
2.5.3.2. Efectele cererii de apel.....	613
2.5.3.3. Depunerea cererii de apel și pregătirea dosarului de apel	620
2.6. Procedura prealabilă la instanța de apel.....	621
2.7. Judecarea apelului	623
2.8. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de apel	624
2.9. Principiul <i>non reformatio in peius</i>	626
<i>Secțiunea a 3-a. Recursul</i>	627
3.1. Sediul materiei. Caracterizare. Instanța competentă.....	627
3.2. Obiectul recursului. Felurile recursului	629
3.3. Subiectele recursului.....	630
3.4. Termenul de recurs.....	631
3.5. Cererea de recurs și efectele ei. Motivarea recursului	631
3.6. Depunerea recursului și pregătirea dosarului de recurs	636
3.7. Motivele de casare.....	636
3.8. Procedura de filtrare a recursurilor la înalta Curte de Casație și Justiție.....	640
3.9. Judecarea recursului	642
3.10. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de recurs	643
3.11. Efectele casării și judecata în fond după casare. Aplicarea principiului <i>non reformatio in peius</i>	645
<i>Secțiunea a 4-a. Contestația în anulare</i>	646
4.1. Sediul materiei. Caracterizare. Feluri	646

4.2. Contestația în anulare obișnuită	647
4.3. Contestația în anulare specială.....	648
4.4. Sesizarea instanței competente.....	653
4.5. Reguli privind judecata	654
<i>Secțiunea a 5-a. Revizuirea</i>	<i>655</i>
5.1. Caracterizare. Sediul materiei. Obiect.....	655
5.2. Motivele de revizuire	658
5.3. Sesizarea instanței competente.....	666
5.4. Reguli privind judecata	669
Întrebări	673
Grile și spețe	674
Capitolul IX. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	690
<i>Secțiunea 1. Considerații preliminare</i>	<i>690</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Recursul în interesul legii</i>	<i>690</i>
2.1. Caracterizare și rolul său.....	690
2.2. Caracteristicile recursului în interesul legii	691
<i>Secțiunea a 3-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....</i>	<i>692</i>
3.1. Situații în care se poate face	692
3.2. Particularitățile procedurii.....	693
Întrebări	694
Grile	694
Capitolul X. Proceduri speciale.....	696
<i>Secțiunea 1. Considerații preliminare.....</i>	<i>696</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura necontencioasă judiciară</i>	<i>697</i>
2.1. Sediul materiei și domeniul de aplicare	697
2.2. Reguli privind soluționarea cererii	697
<i>Secțiunea a 3-a. Procedura divorțului</i>	<i>699</i>
3.1. Condițiile în care se poate cere desfacerea căsătoriei prin divorț. Sediul materiei.....	699
3.2. Sesizarea instanței de divorț. Cererea reconvențională. Cereri accesorii	700
3.3. Dispoziții comune privind procedura divorțului	705
3.4. Particularități în cazul unor categorii de divorțuri.....	707
3.5. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială.....	710

<i>Secțiunea a 4-a. Procedura instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale.</i>	
<i>Încuviințarea mandatului de ocrotire</i>	713
4.1. Sediul materiei. Persoanele care pot intra sub incidența prezentei proceduri. Legitimare activă.....	713
4.2. Instanța competentă și sesizarea ei. Măsurile prelabile.....	715
4.3. Reguli privind judecata	718
4.4. Instanța competentă. Calitate procesuală. Înscrisuri anexate cererii.....	722
4.5. Măsurile prelabile judecării cererii	723
4.6. Reguli privind soluționarea cererii	723
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura de declarare a morții</i>	725
5.1. Sediul materiei. Cazul general și cazuri speciale. Calitate procesuală activă.....	725
5.2. Sesizarea instanței competente. Măsurile aplicabile.....	726
5.3. Reguli privind judecata	727
5.4. Nulitatea hotărârii și rectificarea datei morții.....	729
<i>Secțiunea a 6-a. Procedura partajului judiciar</i>	730
6.1. Sediul materiei. Cazurile în care se recurge la partajul judiciar	730
6.2. Sesizarea instanței competente.....	731
6.3. Procedura propriu-zisă	736
6.4. Hotărârea de partaj.....	739
<i>Secțiunea a 7-a. Procedura ordonanței președințiale</i>	740
7.1. Sediul materiei. Condiții de admisibilitate	740
7.2. Reguli privind judecata și hotărârea pronunțată	747
7.3. Aplicații ale procedurii.....	752
<i>Secțiunea a 8-a. Cererile posesorii</i>	753
8.1. Sediul materiei. Justificarea lor	753
8.2. Legitimare procesuală activă și pasivă.....	754
8.3. Condiții pentru exercitarea acțiunilor posesorii. Termenul de exercitare și reguli privind judecata.....	755
8.4. Măsurile pentru conservarea bunului posedat.....	756
<i>Secțiunea a 9-a. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii</i>	756
9.1. Sediul materiei. Noțiune. Condiții de valabilitate.....	756
9.2. Procedura ofertei de plată și efectele ei	758
<i>Secțiunea a 10-a. Procedura ordonanței de plată</i>	760
10.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare. Somarea debitorului	760
10.2. Instanța competentă și sesizarea ei	762

10.3. Reguli privind judecata. Durata procedurii.....	763
10.4. Cererea în anulare. Titlu executoriu.....	764
<i>Secțiunea a 11-a. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă.....</i>	<i>765</i>
11.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare. Caracterul alternativ	765
11.2. Instanța competentă și declanșarea procedurii.....	766
11.3. Desfășurarea procedurii.....	767
11.4. Soluționarea cererii. Căile de atac.....	768
<i>Secțiunea a 12-a. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept</i>	<i>768</i>
12.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare. Caracterul facultativ.....	768
12.2. Reguli privind competența și citarea	771
12.3. Notificarea locatarului și ocupantului. Evacuarea voluntară	772
12.4. Reguli privind procedura de evacuare judiciară	775
12.5. Dispoziții speciale privind evacuarea	780
<i>Secțiunea a 13-a. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii</i>	<i>781</i>
13.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare	781
13.2. Sesizarea instanței competente.....	783
13.3. Reguli privind judecata și căile de atac.....	786
13.4. Înscrierea în cartea funciară a dreptului uzucapat	787
<i>Secțiunea a 14-a. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute</i>	<i>788</i>
14.1. Sediul materiei. Distincții	788
14.2. Refacerea dosarelor sau înscrisurilor în cauzele în curs de soluționare	789
14.3. Refacerea hotărârilor dispărute.....	789
<i>Secțiunea a 15-a. Cauțiunea judiciară</i>	<i>791</i>
15.1. Stabilirea cauțiunii și depunerea ei.....	791
15.2. Procedura de stabilire a cauțiunii. Restituirea acesteia.....	792
Întrebări	793
Grile și spețe	794
Capitolul XI. Drept execuțional civil	802
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind executarea silită</i>	<i>802</i>
1.2. Participanții la executarea silită.....	804
1.3. Sintează privind organizarea și exercitarea profesiei de executor judecătoresc	810
1.3.1. Rolul executorilor judecătorești. Condiții necesare pentru a fi executor. Biroul executorului judecătoresc.....	810
1.3.2. Competența executorilor judecătorești. Conexarea executărilor.....	811

CUPRINS

1.3.3. Recuzarea executorilor	813
1.3.4. Încetarea calității de executor. Suspendarea exercitării funcției	813
1.3.5. Drepturile și îndatoririle executorilor	814
1.3.6. Reguli privind răspunderea disciplinară	815
1.3.7. Structurile organizatorice și de conducere ale profesiei.....	815
1.4. Modalitățile de executare și obiectul executării	818
1.5. Pornirea și încetarea executării silită. Incidente în cursul executării.....	821
1.6. Contestația la executare	831
1.7. Depunerea cu afecțatiune specială.....	839
1.8. Întoarcerea executării.....	840
<i>Secțiunea a 2-a. Executarea silită directă</i>	842
2.1. Noțiune. Dispoziții generale.....	842
2.2. Predarea silită a bunurilor mobile	843
2.3. Predarea silită a bunurilor imobile	847
2.4. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face. Dispoziții comune	849
2.5. Executarea hotărârilor referitoare la minori sau la măsuri privitoare la minori	851
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită indirectă</i>	853
3.1. Urmărirea silită mobilă	853
3.1.1. Sediul materiei. Noțiune.....	853
3.1.2. Identificarea și sechestrarea bunurilor	854
3.1.3. Valorificarea bunurilor	855
3.1.4. Remiterea sau distribuirea sumei	857
3.2. Poprirea	859
3.2.1. Sediul materiei. Noțiune. Subiectele popririi.....	859
3.2.2. Înființarea popririi. Obligațiile terțului poprit	861
3.2.3. Validarea popririi	862
3.2.4. Desființarea popririi.....	865
3.3. Urmărirea fructelor neculese și a fructelor prinse de rădăcini	865
3.3.1. Sediul materiei. Condiții.....	865
3.3.2. Vânzarea bunurilor	865
3.4. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	866
3.4.1. Sediul materiei. Noțiune.....	866
3.4.2. Reguli privind cererea de urmărire și încuviințare a executării	866

3.4.3. Predarea bunurilor administratorului-sechestrului. Atribuțiile acestuia.....	867
3.4.4. Încetarea urmăririi	867
3.5. Urmărirea silită imobiliară	868
3.5.1. Sediul materiei. Noțiune.....	868
3.5.2. Cererea de urmărire și încuviințarea acesteia.....	868
3.5.3. Valorificarea bunurilor.....	869
3.5.4. Actul de adjudecare.....	871
3.5.5. Particularitățile vânzării	872
3.5.6. Remiterea sau distribuirea sumei	873
Întrebări	873
Grile și spețe	874
Capitolul XII. Arbitrajul	881
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind arbitrajul</i>	881
1.1. Sediul materiei.....	881
1.2. Domeniul de aplicare	882
1.3. Caracteristici.....	883
<i>Secțiunea a 2-a. Convenția arbitrală</i>	884
2.1. Forma scrisă. Felurile convenției	884
2.2. Clauza compromisorie	886
2.3. Compromisul	886
2.4. Efectele convenției	886
<i>Secțiunea a 3-a. Arbitrii. Constituirea tribunalului arbitral</i>	888
3.1. Cine poate fi arbitru. Numărul arbitrilor.....	888
3.2. Numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor. Recuzarea	888
3.3. Răspunderea arbitrilor	890
<i>Secțiunea a 4-a. Sesizarea tribunalului arbitral. Acte de procedură. Locul arbitrajului</i>	890
4.1. Cererea de arbitrare	890
4.2. Întâmpinarea și cererea reconvențională.....	891
4.3. Comunicarea actelor de procedură	892
4.4. Locul arbitrajului	892
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura arbitrală</i>	892
5.1. Fixarea termenului și regulile după care se face judecata	892
5.2. Limba în care se desfășoară litigiul	893

CUPRINS

5.3. Reprezentarea și asistarea	893
5.4. Probele în litigiile arbitrale	894
5.5. Excepții.....	894
5.6. Măsuri asigurătorii și provizorii	895
5.7. Încheierile de ședință.....	895
<i>Secțiunea a 6-a. Termenul arbitrajului. Hotărârea arbitrală</i>	<i>896</i>
6.1. Termenul arbitrajului.....	896
6.2. Deliberarea.....	896
6.3. Hotărârea arbitrală și comunicarea ei	897
6.4. Cheltuielile arbitrale	898
6.5. Lămurirea, completarea și îndreptarea hotărârii arbitrale	899
6.6. Păstrarea dosarului	899
<i>Secțiunea a 7-a. Desființarea hotărârii arbitrale</i>	<i>900</i>
7.1. Acțiunea în anulare. Motive	900
7.2. Termen de exercitare și competență de soluționare.....	901
<i>Secțiunea a 8-a. Reguli generale privind arbitrajul instituționalizat</i>	<i>901</i>
<i>Secțiunea a 9-a. Arbitrajul internațional</i>	<i>903</i>
9.1. Când arbitrajul este internațional. Dispoziții aplicabile	903
9.2. Reguli privind convenția arbitrală și arbitrii. Dreptul aplicabil.....	903
9.3. Particularități privind procedura	904
<i>Secțiunea a 10-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine.....</i>	<i>905</i>
10.1. Sediul materiei.....	905
10.2. Solicitarea recunoașterii și executării. Suspendarea cererii.....	905
10.3. Cazuri în care se poate respinge cererea de recunoaștere și executare	906
10.4. Particularități privind judecata	906
Întrebări	907
Grile și spețe	907
Capitolul XIII. Drept notarial.....	912
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind instituția notariatului</i>	<i>912</i>
1.1. Justificarea activității notariale.....	912
1.2. Nașterea și evoluția instituției notariatului. Sediul materiei	914
1.3. Organele care îndeplinesc activitatea notarială și competența lor	915
1.3.1. Competența notarului public.....	916
1.3.2. Competența altor instituții.....	918

<i>Secțiunea a 2-a. Organizarea activității notarilor publici</i>	919
2.1. Organizarea și funcționarea birourilor notarilor publici și a societății profesionale notariale. Arhiva și evidența activității	919
2.2. Numirea ca notar. Încetarea calității. Suspendarea din exercițiul funcției	921
2.2.1. Numirea ca notar public. Incompatibilități	921
2.2.2. Notarul stagiar	924
2.2.3. Încetarea și suspendarea calității de notar public	925
2.3. Organele reprezentative ale notarilor publici	926
2.3.1. Camera Notarilor Publici	926
2.3.2. Uniunea Națională a Notarilor Publici	930
2.4. Statutul notarilor publici	938
2.4.1. Poziția notarului public	938
2.4.2. Drepturile notarilor publici	939
2.4.3. Îndatoririle notarilor publici. Răspunderea civilă. Reguli deontologice	941
2.4.4. Răspunderea disciplinară a notarilor publici	943
2.4.5. Procedura medierii și arbitrajului pentru soluționarea litigiilor interprofesionale	946
<i>Secțiunea a 3-a. Procedura actelor notariale</i>	947
3.1. Reguli comune tuturor actelor notariale	947
3.1.1. Constatarea identității, domiciliului și capacității părților	947
3.1.2. Redactarea înscrisurilor și îndeplinirea actelor notariale	948
3.1.3. Încheierea de constatare a actului notarial sau de respingere. Îndreptarea și completarea lui	951
3.2. Autentificarea actelor	952
3.2.1. Precizări privind actele autentice notariale	952
3.2.2. Identificarea părților și luarea consimțământului	953
3.2.3. Autentificarea testamentelor	954
3.2.4. Întocmirea actului autentic și efectele sale	956
3.3. Procedura succesorală	957
3.3.1. Deschiderea procedurii. Competența. Efectuarea inventarului	957
3.3.2. Înregistrarea cauzei succesoriale și citarea părților	959
3.3.3. Atribuțiile notarului	959
3.3.4. Suspendarea procedurii succesoriale notariale	960
3.3.5. Încheierile întocmite de notar	961

CUPRINS

3.3.6. Certificatele eliberate de notar.....	962
3.3.7. Procedura lichidării pasivului succesoral.....	964
3.4. Procedura apostilei și supralegalizării actelor notariale.....	966
3.5. Legalizarea semnăturilor și a sigiliilor.....	966
3.6. Dare de dată certă înscrisurilor.....	967
3.7. Certificarea unor fapte.....	967
3.8. Legalizarea copiilor după înscrisuri.....	968
3.9. Alte proceduri.....	969
A. Efectuarea și legalizarea traducerilor.....	969
B. Primirea în depozit de înscrisuri și documente.....	969
C. Acte de protest al cambiilor, cecurilor și al altor titluri la ordin.....	969
D. Eliberarea de duplicate ale înscrisurilor notariale.....	969
E. Reconstituirea actelor originale.....	970
3.10. Respingerea unui act sau a unei proceduri notariale.....	970
3.10bis. Procedura numirii asistentului pentru încheierea actelor juridice.....	971
3.11. Controlul activității notariale.....	972
Întrebări.....	973
Grile și spețe.....	974

Cuvânt-înainte la ediția I

Dreptul procesual civil reprezintă o disciplină fundamentală în pregătirea studenților de la orice facultate de drept și a masteranzilor care doresc să se perfecționeze în domeniul carierei judiciare, dar, în același timp, și o disciplină la care trebuie să recurgă toți cei care doresc să susțină examenul de intrare în oricare dintre profesiile juridice, iar după aceea, aproape zilnic, orice profesionist al dreptului, fie că este judecător, arbitru, avocat, consilier juridic, notar public, executor judecătoresc sau chiar procuror, dacă participă la judecata cauzelor civile.

Tocmai pentru a răspunde necesității unei pregătiri cât mai adecvate, în ultimii ani, din Dreptul procesual civil s-au desprins unele instituții care au devenit discipline de sine stătătoare, ce se studiază fie în anul IV, fie la masterat, ca discipline de specializare. Este vorba despre Drept execuțional civil, Arbitraj și Drept notarial.

În condițiile în care a fost elaborat și a intrat în vigoare noul Cod de procedură civilă, fiind perfecționate și reglementările privind executarea silită și activitatea executorilor judecătorești, arbitrajul și activitatea notarială, este evident că și materialul didactic trebuie reevaluat. Au apărut deja noi tratate, coduri comentate și chiar cursuri, dar, în ceea ce ne privește, am socotit că, în primul rând, trebuie să oferim studenților un curs de bază care să le permită să-și însușească aspectele esențiale din toate domeniile la care ne-am referit, și în același timp, să-i pună în situația de a răspunde întrebărilor ce se pot ridica în doctrină și în activitatea practică, de a rezolva teste tip grilă și spețe și de a lua contact încă din facultate cu modele de cereri și alte acte de procedură cu care se vor întâlni în activitatea lor viitoare. Socotim că, în acest fel, seminarele vor fi mai eficiente și mai atractive, iar pregătirea pentru examenele de an, examenul de licență și concursurile/examenele de intrare în profesie va fi mai apropiată de necesități. Pentru a permite studenților/masteranzilor să își verifice modul în care s-au pregătit și și-au însușit materia, vom oferi la sfârșitul fiecărui capitol și răspunsurile la grile. Iar, pentru a afla răspunsurile la întrebări și spețe, este nevoie de un efort propriu mai mare, respectiv o lectură atentă a cursului sau a Codului ori a altor acte normative aplicabile în materie. Este și aceasta o provocare.

Și, fiindcă și astăzi întâlnim juriști care nu acordă suficientă atenție procedurii civile, vom încheia cu gândurile profesorului George Tocilescu, valabile pentru unii și în prezent, deși au fost exprimate în anul 1887: „Mulți au considerat, și consideră astăzi chiar, studiul procedurii ca arid, ca o simplă chestie de memorie și de obicei, ca o colecțiune de articole,

de formule și de termene arbitrare, care se învață pe de rost, prin simpla practică de toate zilele, aproape ca un drum pe care-l parcurgi în fiecare zi, fără a mai fi nevoie a merge la școală spre a asculta vreun curs de procedură sau de a intra în discuțiuni teoretice. (...)

A zice că procedura nu este decât o artă, care se învață prin simplu exercițiu și obicei, fără a fi nevoie de vreo prealabilă meditațiune sau cunoaștere a motivelor, a scopului, a efectelor și a utilității fiecărui act de procedură, este după noi a susține o absurditate tot atât de mare, ca și aceia care consistă în a zice: că înainte de a scrie nu este trebuință de a cugeta.

Fiindcă mulți juriști au neglijat studiul procedurii civile, putem afirma că au fost și sunt pedepsiți, atât prin pierderea multor din cauzele drepte încredințate lor, cât și prin necesitatea de a recurge la luminile altora, spre a suplini cunoștințele teoretice ce le lipsesc”.

Sigur, acest curs elementar este un început în pregătire. Lucrări aprofundate, care sunt în curs de elaborare și de către noi, vor completa aspectele esențiale propuse astăzi. Cităm la începutul cursului unele lucrări fundamentale, consacrate vechiului Cod înainte și după 1948, precum și noului Cod de procedură civilă, care permit observarea și cunoașterea evoluției reglementării, aspect necesar îndeosebi pentru înțelegerea instituțiilor și în elaborarea lucrărilor de diplomă și a disertațiilor la masterat. Pe de altă parte, lucrările din doctrină sau soluțiile din jurisprudență indicate în notele de subsol îngăduie verificarea și adâncirea unor aspecte în legătură cu tematica cercetată.

Autorii

Cuvânt-înainte la ediția a III-a

Elaborarea primei ediții a cursului a avut loc imediat după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă. Am dorit atunci să punem la dispoziția studenților un instrument de lucru util în vederea pregătirii examenelor de an, de licență și pentru primirea în profesiile juridice, chiar dacă jurisprudența și doctrina nu conturaseră încă traseul aplicării noii reglementări.

Au trecut mai bine de 10 ani de la intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă.

În această perioadă, Înalta Curte de Casație și Justiție a jucat rolul rezervat de Constituția României în privința asigurării unei practici unitare și a pronunțat hotărâri edificatoare în acest sens, utilizând recursul în interesul legii, existent și în reglementarea anterioară, dar și dezlegarea prealabilă a unor chestiuni de drept, instrument introdus prin noua reglementare. Din păcate, unele dintre deciziile Curții Constituționale au știrbit din armonia Codului. Amintim aici soluțiile prin care s-au declarat neconstituționale prevederile relative la obligativitatea reprezentării prin avocat în recurs, regretabile atât prin îndepărtarea de la constantele legislațiilor europene în materie, cât și prin efectele produse asupra funcționării instituției recursului și a instanței supreme.

În primul rând, este de remarcat că legiuitorul a intervenit prea repede în unele aspecte, neavând o fundamentare corespunzătoare pentru măsurile adoptate (așa cum s-a întâmplat la adoptarea Legii nr. 138/2014), ori a intervenit pentru a rezolva unele aspecte de funcționalitate, fără însă a corela modificările cu textele rămase neatinse (cazul Legii nr. 310/2018). În al doilea rând, apreciem că legiuitorul a renunțat prea ușor la unele inovații ale noului Cod (judecarea recursurilor la instanța supremă, cercetarea procesului în camera de consiliu), lăsând inefficiente unele dintre mecanismele prevăzute de acesta pentru accelerarea și simplificarea judecăților.

Totuși, așa cum remarcam în ediția anterioară, practica judiciară a primit, în general, bine noul Cod de procedură civilă, iar unele dintre obiectivele sale, chiar dacă nu s-au realizat, au început să se contureze: procesele se derulează în timp mai scurt, iar mecanismele de unificare a jurisprudenței funcționează mai bine.

Am apreciat că este momentul să revenim cu o nouă ediție revăzută și adăugită. Am dorit să păstrăm linia specifică unui curs de bază, dar, spre deosebire de edițiile anterioare, am adăugat, în special în notele de subsol, principalele soluții dezvoltate în practica instanțelor și în doctrină cu privire la unele dintre dispozițiile noului Cod. De asemenea, am adăugat grilele noi pentru testarea cunoștințelor studenților noștri.

Nu am dorit să facem o analiză extinsă a problematicii procedurii civile, deoarece ne-am fi îndepărtat de obiectul principal de a oferi un instrument de lucru pentru cunoștințele de bază specifice anului IV de studiu, dar informațiile pot fi completate cu alte lucrări în elaborarea cărora am fost implicați, cum ar fi *Noul Cod de procedură civilă*, coordonat de V.M. Ciobanu și M. Nicolae, Ed. Universul Juridic, vol. I și II (2016).

Revizuirea și completările din această ediție sunt realizate de Traian Cornel Briciu și Claudiu Constantin Dinu, după dureroasa trecere în veșnicie a marelui profesor Viorel Mihai Ciobanu, însă multe dintre soluțiile avansate sunt rodul discuțiilor, analizelor sau studiilor elaborate în comun cu profesorul nostru.

Traian C. Briciu

Claudiu C. Dinu

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND PROCESUL CIVIL ȘI DREPTUL PROCESUAL CIVIL

Secțiunea 1

Procesul civil – mijloc de înfăptuire a justiției

1.1. Forma, materia și metoda procesului

În măsura în care conflictele apărute în circuitul civil nu se rezolvă pe căi prejurisdicționale, este nevoie ca cel interesat să se adreseze organelor justiției. Modalitatea specifică prin care justiția se înfăptuiește este procesul civil, iar modul de organizare și desfășurare a procesului civil va forma obiectul cercetării noastre în cadrul acestui curs. Socotim însă necesar și util ca, în acest capitol introductiv, să oferim o imagine de ansamblu asupra procesului, pentru ca apoi, cu ajutorul elementelor care se desprind din această prezentare, să și definim procesul civil. Pentru scopul urmărit ni s-a părut foarte sugestiv modul de abordare al lui Raymond Martin din monografia sa consacrată teoriei generale a procesului, în care analizează comparativ procesul civil, procesul penal și procesul administrativ¹, astfel că îl vom urma, racordându-l, desigur, la dispozițiile procesual civile din legislația românească.

1.1.1. Forma procesului

Din punct de vedere etimologic, prin „proces” se înțelege mers, evoluție, dezvoltare, desfășurare a unui fenomen, a unui eveniment etc.². Nu se îndepărtează prea mult de acest înțeles obișnuit nici noțiunea de proces în înțeles tehnic, juridic, deoarece și aceasta presupune o evoluție de la sesizarea instanței și până la actul final al judecății, care este hotărârea. Între cele două puncte extreme se situează dezbaterile. O atare desfășurare evoluează cu ajutorul și pe baza unor acte de procedură, care sunt astfel ordonate de lege încât să asigure finalitatea procesului, care constă în pronunțarea unei hotărâri. Așa fiind, vorbind de forma procesului, trebuie să avem în vedere trei momente: sesizarea instanței, dezbaterile și hotărârea.

¹ R. Martin, *Théorie générale du procès (Droit processuel)*, E.J.T., Semur-en-Auxois, 1983, pp. 4-11. A se vedea, pentru o tratare în doctrina românească, M. Condoiu, *Procesul civil. Forma, materia și metoda*, Ed. C.H. Beck, București, 2009.

² F. Marcu, C. Maneca, *Dicționar de neologisme*, Ed. Academiei, București, 1978, p. 870.

A. Sesizarea instanței

Două vechi adagii – *iudex ne procedat ex officio* și *nemo iudex sine actore* – sunt de natură să reflecte foarte sugestiv regula care guvernează activitatea instanțelor, și anume că judecătorul nu se poate sesiza singur, nu se poate autoînvesti cu soluționarea unui proces civil. Dovadă poate a măreției sale, se spune că judecătorul așteaptă procesul, nu îl provoacă. Așa fiind, procesul trebuie deschis de acea persoană care pretinde că i s-a încălcat sau nesocotit dreptul subiectiv civil ori care nu-și poate realiza interesul decât pe calea justiției. Această persoană poartă denumirea de reclamant, iar faptul că are rolul de a declanșa procesul produce și alte consecințe procedurale, cu privire la alegerea instanței competente, fixarea cadrului în care se va desfășura procesul, sarcina probei etc.

În mod excepțional, instanța poate acționa și din oficiu, dar pentru aceasta este nevoie de o prevedere legală expresă, cum se întâmplă în cazul punerii sub ocrotire prin instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale (art. 165 și art. 111 NCC); în cazul divorțului, când instanța trebuie să se pronunțe din oficiu asupra exercitării autorității părintești și a locuinței copiilor minori, asupra contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copiilor și asupra numelui pe care îl vor purta soții după divorț [art. 919 alin. (2) și (3) NCPC]; precum și în cazul exercitării din oficiu a acțiunii civile în procesul penal, dacă este vorba despre persoane fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă [art. 19 alin. (3) NCPP]. Se spune că în asemenea cazuri judecătorul pierde ceva din măreția sa, deoarece coboară din jilțul specific, transformându-se în administrator, în participant la îndatoririle executive ale statului.

Pe de altă parte, este de reținut de la început că, în cazurile anume prevăzute de lege, procesul civil poate fi pornit și de alte persoane sau organe decât cel care se pretinde titularul dreptului sau al interesului care se poate realiza numai pe calea justiției. Este suficient deocamdată să ne referim, cu titlu de exemplu, la procuror, care, potrivit art. 92 alin. (1) NCPC, poate porni acțiunea civilă ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor care beneficiază de tutelă specială sau consiliere judiciară și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

B. Dezbaterele

Sesizarea instanței de către reclamant este necesară pentru declanșarea procesului, dar nu și suficientă, deoarece, în procesul contencios în care se dispută un drept, judecătorul nu poate rezolva litigiul numai pe baza cererii reclamantului, ci trebuie să o cheme în fața sa și pe persoana despre care se pretinde că ar fi încălcat dreptul și care se numește pârât. La un loc, reclamantul și pârâtul poartă denumirea de părți, iar dezbaterile le oferă posibilitatea să-și susțină și să-și dovedească pretențiile, respectiv apărările.

Dezbaterea dintre părți este condusă și controlată de judecătorul sub ochii căruia se desfășoară, care este însă ținut și el de respectarea unor principii fundamentale pe care le vom examina în capitolul următor.

C. Hotărârea

Hotărârea este actul prin care se finalizează procesul. Ea reprezintă scopul urmărit, ce imprimă întregului procesul civil rațiunea de a fi¹. Ea reprezintă opera judecătorului, o operă deosebit de complexă, după cum vom vedea. Așa fiind, hotărârea este un comandament izvorât din *imperium*, acea parte din puterea statală al cărei deținător este judecătorul – puterea de executare silită, exprimată în formula executorie, înscrisă în încheierea de încuviințare a executării silite –, care se îmbină cu forța publică, pentru a asigura executarea silită a hotărârii, în cazul în care cel care a pierdut procesul nu o execută de bunăvoie. Această putere îl deosebește pe judecător de arbitru.

Dar hotărârea nu este numai un comandament, ci și un raționament care se obține printr-o dezbatere. Mai exact, comandamentul urmează raționamentului, pentru a-l încorona și a-i imprima forța executorie. Altfel spus, deși ordonă, dispune în legătură cu litigiul adus în fața sa, judecătorul nu face acest lucru în mod discreționar. El dispune în conformitate cu legea, astfel că puterea sa nu este voință pură, ci exprimă dreptul și îl impune. Deci, conținutul hotărârii este rodul raționamentului prin care judecătorul supune o speță determinată regulii generale, regulii de drept². Evoluția acestui raționament reprezintă motivarea hotărârii. Câștig al Revoluției franceze începute la 1789, motivarea hotărârii este necesară pentru a o face înțeleasă și acceptată de părți, dar și pentru a permite, când este cazul, instanțelor superioare să verifice dacă nu există lacune sau contradicții în raționamentul judecătorului. Cu toate acestea, există uneori tendința de a renunța la motivarea hotărârii, pentru a se spori operativitatea judecătorilor și a se asigura o mai rapidă punere în executare a hotărârilor, dacă împotriva lor nu se exercită căile de atac. A existat și la noi o astfel de încercare prin O.G. nr. 13/1998, care a fost abrogată însă prin O.U.G. nr. 290/2000 și deci în prezent există obligativitatea motivării hotărârilor [art. 425 alin. (1) lit. b) NCPC]³.

¹ R. Martin, *op. cit.*, p. 4.

² Nerespectarea hotărârii judecătorești constituie infracțiune – a se vedea, pentru o aplicație, C. Ap. Craiova, dec. pen. nr. 1377/2001, cu *nota (I)* de A.V. Popa și *nota (II)* de V. Pătulea, în *Dreptul* nr. 12/2002, pp. 225-237.

³ O reală problemă a dreptului nostru o reprezintă motivarea cu mare întârziere a hotărârilor judecătorești. Codul fixează termene pentru redactarea hotărârilor, dar încălcarea acestora nu afectează valabilitatea hotărârilor, astfel că nu există sub aspect practic un mijloc eficient de a obține respectarea legii. Desigur, există abateri disciplinare pentru încălcarea repetată a termenelor de redactare a actelor de procedură, dar nu acesta